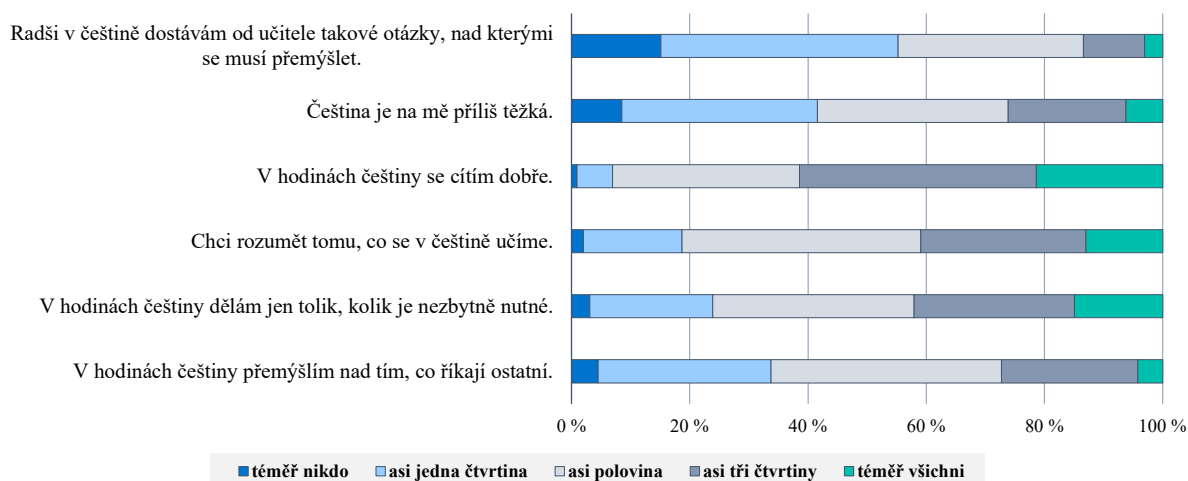

RÁMEČEK 4 | Utváření motivace žáků ke čtení na základní škole (případová studie základní školy navštívené během inspekční činnosti)

Žáci základní školy jsou zapojováni do čtení již od prvního stupně. Pracují na ročníkových a školních projektech, kde svou čtenářskou gramotnost systematicky rozvíjejí a také prezentují. Hodiny českého jazyka a literatury jsou prokládány žákovskou tvorbou od třetí třídy až po devítku, například se žáci věnují tvůrčímu psaní, kde jsou inspirováni tím, jak tvořit a literárně se rozvíjet. Žáky přitom vytváření malých literárních děl baví. Stalo se také tradicí, že celá škola napříč všemi ročníky tvoří společně knihu. V minulých letech v projektu „Čte si celá škola“ žáci cestovali s knihou a svou oblíbenou knížku měli při svých cestách vyfotit a napsat, proč zrovna cestují s touto knihou a kde si ji četli. Také píší společně knihu, kdy každý žák sám za sebe vymyslí nějaký příběh na dané téma, i s případnou ilustrací. Příspěvky jsou pak svázané a každoročně uloženy do školní knihovny jako jeden velký svazek školního roku a i po letech je možné vysledovat, jak se po literární stránce žáci rozvíjejí. V knihovně se také konají čtenářské dílny a literární posezení. A v neposlední řadě žáci vyšších ročníků čtou nejmladším žákům, s knihou se ve škole vlastně žije. Vše se přitom řídí záměrem děti zaujmout a pro čtení nadchnout, ze čtení se nesmí stát jen „povinná četba“.

Hodnocení postojů a preferencí žáků naznačuje existenci významných rozdílů v jejich přístupu a oblíbenosti čtení. Stejně zjištění přináší také pohled středoškolských učitelů českého jazyka a literatury na jimi vnímané postoje svých žáků k tomuto předmětu (viz graf č. 6). Tito učitelé si přitom nemyslí, že by se žáci cítili v hodinách českého jazyka a literatury špatně, hlavní problémy však spatřují především v nízké snaze žáka „udělat něco navíc“ a věnovat se náročnějším otázkám či úkolům. I v tomto případě hodnotili hůře své žáky učitelé nematuritních oborů vzdělání.

GRAF 6 | Pohled středoškolských učitelů českého jazyka a literatury na postoje svých žáků k výuce tohoto předmětu – podíl žáků, kteří by podle názoru učitele souhlasili s daným tvrzením (podíl odpovídajících učitelů v rámci tematické inspekční činnosti)

3.3 Průběh vzdělávání

Pro rozvoj čtenářské gramotnosti žáků je klíčová kvalita vzdělávacího procesu na školách. Tato podkapitola proto představuje zjištění týkající se vybraných aspektů průběhu vzdělávání, které úzce souvisejí s rozvojem čtenářské gramotnosti žáků.

3.3.1 Cíl výuky českého jazyka a literatury

Hodnocení pohledu středoškolských učitelů českého jazyka a literatury na nejdůležitější cíle výuky tohoto předmětu poskytují vstupní informace o významu čtenářské gramotnosti, které jsou do určité míry ambivalentní. Nejvyšší podíl učitelů (37 %), a častěji učitelů žáků maturitních oborů vzdělání jiných než gymnaziálních, označil za nejdůležitější cíl výuky českého jazyka a literatury na středních školách co nejlepší přípravu žáků k závěrečným zkouškám, což ovšem omezuje časový prostor, který je možné věnovat rozvoji čtenářských dovedností žáků k řešení běžných situací, pokud tyto nejsou předmětem zájmu maturitní zkoušky z českého jazyka a literatury.